

Pitanja i odgovori na učestale upite (FAQ)

1. Koje su nadležnosti Direkcije za civilno zrakoplovstvo BiH (BHDCA)?

- Nadležnosti Direkcije za civilno zrakoplovstvo BiH definirane su Zakonom o zrakoplovstvu BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 39/09 i 25/18). Nadležnosti Direkcije su:
 - 1) Donošenje propisa na osnovu Zakona o zrakoplovstvu BiH;
 - 2) Nadzor nad primjenom Zakona i propisa donesenih na osnovu Zakona;
 - 3) Izdavanje, produžavanje i obnavljanje dozvola, potvrda, odobrenja i ovlaštenja iz oblasti civilnog zrakoplovstva;
 - 4) Certifikacija i nadzor pružatelja usluga u zračnoj plovidbi;
 - 5) Vođenje Registra civilnih zrakoplova u BiH i Registra dozvola zrakoplovnog ovlaštenog osoblja.

2. Kako da postanem pilot civilnog aviona ili helikoptera?

- Da bi postao pilot civilnog aviona ili helikoptera, neophodno je da kandidat ima određenu starosnu dob i zdravstvenu sposobnost u zavisnosti od vrste dozvole koju želi imati. Da bi se osobi izdala dozvola pilota civilnog aviona ili helikoptera, kandidat mora da pristupi procesu obuke u odobrenoj organizaciji za obuku pilota civilnog aviona ili helikoptera. Isto podrazumijeva teorijski i praktični dio školovanja. Nakon uspješnog savlađivanja programa obuke u organizaciji za obuku pilota, osoba pristupa teorijskoj provjeri znanja kod nadležne zrakoplovne uprave (BHDCA), te potom procjeni vještine upravljanja avionom ili helikopterom koju provodi, za tu namjenu, posebno imenovani ispitivač.

3. Kako su podijeljene pilotske dozvole (vrste dozvola)?

- Pilotske dozvole dijele se prema vrsti zrakoplova i tipu dozvole za određenu vrstu zrakoplova. Tako, dozvola se može odnositi na avion, a u okviru navedne vrste zrakoplova, pilot može imati dozvolu privatnog pilota aviona (PPL(A)), dozvolu profesionalnog pilota aviona (CPL(A)) i dozvolu saobraćajnog pilota aviona (ATPL(A)). Pored ove podjele, vrlo slično se dijele i dozvole za pilote helikoptera, dok za neke druge vrste zrakoplova kao što su, recimo, jedrilice ili baloni, piloti imaju dozvolu pilota jedrilice, odnosno dozvolu pilota balona.

4. Gdje u BiH mogu završiti obuku za civilnog pilota aviona ili helikoptera?

- U BiH postoje odobrene organizacije za obuku letačkog osoblja do dozvole privatnog pilota aviona (PPL(A)) odnosno do dozvole pilota jedrilice. Često se date organizacije nalaze u sklopu nekog aerokluba, odnosno, u sklopu određenog pravnog lica.

5. Da li su pilotske dozvole koje su izdate u BiH priznate i u drugim državama?

- Trenutno, dozvole koje su izdate u BiH se priznaju od drugih država od slučaja do slučaja, jer BiH nema potpisan sporazum sa drugim državama o automatskom priznavanju dozvole izdate u BiH. Određen broj pilota sa dozvolama izdatim u BiH, svoj profesionalni angažman u prevozu putnika i roba su našli u kompanijama širom svijeta kao što su Vijetnam, Indonezija, Turska, Irska i još određen broj država. U pojedinim državama dozvola izdata u BiH koristi se kao osnova za dobijanje dozvole date države, dok se u drugim državama prihvata dozvola iz BiH sa pravom letenja na avionima registriranim u toj državi.

6. Šta su to rutne naknade i kako se obračunavaju i naplaćuju?

- Rutne naknade su naknade koje plaćaju operatori zrakoplova za pružene usluge zračne navigacije u zračnom prostoru određene države (područje letnih informacija – FIR). Ova naknada predstavlja nadoknadu troškova koji nastaju direktno ili indirektno u vezi sa pružanjem usluga zračne navigacije. Jedinična cijena rutnih naknada se određuje dijeljenjem ukupnih planiranih troškova sa prognoziranim obimom saobraćaja, a ukupna naknada određuje se na osnovu težine zrakoplova i dužine rute po objavljenom planu letenja.

Bosna i Hercegovina je članica EUROCONTROL-a i potpisnica Multilateralnog sporazuma o rutnim naknadama kojim su prihvaćeni „Principi za utvrđivanje osnovice cijene za rutne naknade i obračunavanje jediničnih tarifa“ i dokument „Uslovi primjene sistema rutnih naknada i uslovi plaćanja“. U ime država potpisnica navedenog sporazuma, EUROCONTROL vrši fakturisanje i naplatu naknada od avio-kompanija, te transferiše sredstva korisnicima.

7. Ko su u BiH korisnici sredstva od rutnih naknada i na šta ona mogu biti utrošena?

- U BiH korisnici sredstava od rutnih naknada su Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH (BHDCA) i Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi BiH (BHANSA)¹. BHANSA sredstva dobija po osnovu pruženih usluga u zračnom prostoru BiH, dok BHDCA sredstva dobija kao regulator i nadzorno tijelo nad pružateljem usluga zračne navigacije.
- Sredstva od rutnih naknada mogu se koristiti isključivo za finansiranje troškova koji nastaju direktno ili indirektno u vezi sa pružanjem usluga zračne navigacije, odnosno ne mogu se koristiti za druge budžetske stavke.

¹ *ako i dok pružaju usluge u zračnom prostoru BiH, i drugi pružatelji usluga imaju pravo naplatiti pružene usluge, u skladu sa Sporazumom i navedenim dokumentima.

8. Da li svi zrakoplovi, odnosno letovi, imaju obavezu plaćanja rutnih naknada?

- Naknada se naplaćuje za svaki let izveden po Pravilima instrumentalnog letenja (IFR) u skladu sa procedurama iz primjene Standarda i preporučene prakse Međunarodne organizacije za civilnu avijaciju (ICAO) u zračnom prostoru Područja letnih informacija koja spadaju u nadležnost Ugovornih država.

Od plaćanja naknada izuzeti su sljedeći letovi:

- letovi izvedeni zrakoplovima čija maksimalna težina u polijetanju ne prelazi 2 metričke tone,
- letovi izvedeni isključivo za prevoz vladajućih monarha i njihove bliže porodice, predsjednika država, predsjednika vlada, te vladinih ministara.
- letovi traganja i spašavanja

Država može odlučiti da se od plaćanja izuzmu i:

- vojni letovi,
- letovi obuke, izvedeni isključivo u svrhu dobijanja i održavanja dozvole i koji ne mogu služiti za prevoz putnika i tereta, a izvode se isključivo unutar zračnog prostora date države.
- letovi izvedeni isključivo u svrhu provjere ili testiranja opreme,
- letovi koji završavaju na aerodromu sa kojeg je zrakoplov i poletio i tokom kojih nije bilo međuslijetanja (cirkularni letovi).